

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 6 maj 2003 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att avge yttrande över regeringens skrivelse 2002/03:102 *Utvecklingen inom den kommunala sektorn* med motioner i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet behandlar i det följande, mot bakgrund av relevanta delar i regeringens skrivelse, motionerna 2002/03:Fi26 (m) yrkandena 2 och 5, 2002/03:Fi27 (fp) yrkandena 6–8, 2002/03:Fi24 (kd) yrkandena 3 och 5–6 samt 2002/03:Fi25 (c) yrkandena 1, 4 och 7.

Utskottet

Allmän förskola

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelsen för förskoleverksamheten, som omfattar verksamheterna förskola, familjedaghem och öppen förskola och vänder sig till barn i åldern 1–5 år. Förskolan är det första steget i det samlade utbildningssystemet för barn, ungdomar och vuxna, och de nationella målen för förskolan återfinns i läroplanen Lpfö 98. Regeringen anger beträffande måluppfyllelse i förskolan att enskilda barns prestationer inte skall bedömas, utan i stället skall en bedömning ske av hur verksamheten utvecklas i relation till strävansmålen. Skolverket arbetar för närvarande med en omfattande utvärdering avseende kvalitetsutvecklingen inom förskolan där resultaten skall presenteras under hösten 2003.

Den allmänna förskolan infördes från den 1 januari 2003, och regeringens skrivelse omfattar inte förhållanden under innevarande år.

Motion

Folkpartiet liberalerna efterlyser tydliga mål för den allmänna förskolan i motion 2002/03:Fi27 yrkande 7. Den nya allmänna förskolan var tänkt som en pedagogiskt medveten verksamhet som på ett mjukt sätt skulle vara skolförberedande, inte minst för de barn som annars inte går i förskolan. Tyvärr saknas tydliga pedagogiska mål för den allmänna förskolan, och den har i stället blivit ett sätt att sänka avgiften för dem som redan har barn i heldagsomsorg. I arbetet med måluppfyllelse bör förskollärarna ha huvudansvaret, enligt Folkpartiet.

Utskottets bedömning

Utskottet erinrar om att den allmänna förskolan är en del av förskolans verksamhet och ingen särskild verksamhetsform. Detta innebär att samma krav på pedagogiskt innehåll och kvalitet gäller som för förskolan i övrigt. Begreppet allmän syftar på att den är avgiftsfri och tillgänglig för alla barn fr.o.m. fyra års ålder, med en omfattning av minst 525 timmar. Genom att alla fyra- och femåringar erbjuds pedagogisk stimulans och gruppgemenskap i förskolan förbättras barnens möjligheter till lärande och positiv utveckling. Barnens förutsättningar inför skolstarten blir också mer lika. Utskottet har tidigare instämt i vad regeringen angav i proposition 1999/2000:129, Maxtaxa och allmän förskola m.m., som låg till grund för beslutet om den allmänna förskolan. Den allmänna förskolan skall inte ses som den ”pedagogiska” delen av

förskolan medan ambitionerna sänks i övrig förskola när det gäller barns utveckling och lärande. Vidare har utskottet också framhållit att förskolans verksamhet skall planeras, genomföras och utvecklas i förhållande till de uppställda målen i förskolans läroplan. Utskottet har noterat att Skolverket har i uppdrag att följa införandet av den allmänna förskolan och att verket dessutom arbetar med en utvärdering av förskolans kvalitet och måloppfyllelse. Dessutom har regeringen aviserat att en skyldighet att upprätta kvalitetsredovisningar för förskoleverksamhet skall införas samt att Skolverket skall ges i uppdrag att utveckla enhetliga resultatmått.

Utskottet konstaterar att frågan om personal i förskolan behandlas i Skollagskommitténs betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121). Enligt kommitténs förslag skall verksamheten i förskolan betraktas som undervisning i samma formella mening som den verksamhet som bedrivs i övriga skolformer. Därmed skulle kravet på lärarutbildning vara huvudregel även i förskolan. Kommittén påpekar dock att utifrån en helhetsyn på barnen och deras behov har en verksamhet formats i förskolan där undervisning och omsorg integreras. Förskollärare och barnskötare arbetar därför i arbetslaget tillsammans med undervisning och omsorg. Detta bör enligt kommittén gälla även i framtiden, och arbetets närmare fördelning bör avgöras av rektor som skall ha det pedagogiska ledningsansvaret. Utskottet anser att regeringens beredning av kommittéförslaget bör avvaktas.

Med hänvisning till ovanstående anser utskottet att finansutskottet bör avstyrka motionsyrkandet.

Personal i skolan

Skrivelsen

Regeringen har för perioden 2001–2007 avsatt totalt 17,5 miljarder kronor i en särskild satsning med syfte att öka personaltätheten i skola och fritidshem. Bidraget ökar årligen med en miljard kronor till dess att det når en nivå om 5 miljarder kronor 2006. För läsåret 2001/02 fördelades en miljard kronor till kommunerna för personalförstärkningar. Kommunerna bestämmer själva vilka personalkategorier som skall rekryteras. Skolverkets första uppföljning visar att fler lärare har anställts, framför allt i grundskolan. Kommunerna har också satsat på mer personal till elevvård. Nästan 3 000 heltidstjänster har tillkommit under det första bidragsåret.

Totalt sett har antalet tjänstgörande lärare i grundskolan, omräknat till heltidstjänster, ökat med 1,3 % jämfört med föregående läsår och uppgick under läsåret 2002/03 till ca 83 400 anställda. Lärartätheten beräknad som antalet lärare per 100 elever uppgick samma läsår till 7,9 jämfört med 7,8 läsåret innan. Av de tjänstgörande lärarna hade 81 % pedagogisk utbildning, vilket är en liten minskning jämfört med föregående läsår.

I gymnasieskolan uppgick antalet lärare, omräknat till heltidstjänster till ca 26 300, en ökning med ca 4 % jämfört med föregående läsår. Andelen lärare med pedagogisk utbildning var 78 % läsåret 2002/03, en liten minskning jämfört med föregående läsår.

Motion

Folkpartiet anser i motion 2002/03:Fi27 yrkande 6 att de extra medlen för personalsatsningar i skolan skall användas till att anställa utbildade lärare. Det skall också vara möjligt att använda medlen till att höja lärarnas löner. Dagens regler för medlen måste förändras, enligt Folkpartiet. Om en kommun anställer behöriga lärare som ersättning för personer som saknar utbildning för att undervisa, har denna kommun inte rätt till den särskilda satsningen. Det är ett problem att 20 % av lärarkraften är obehörig då eleverna behöver välutbildade och motiverade lärare.

Utskottets bedömning

Det särskilda statsbidrag som anvisas under perioden 2001–2007 skall användas till personalförstärkningar i skola och fritidshem, enligt förordning 2001:36. Syftet med personalförstärkningarna är att öka barns och ungdomars möjligheter att nå målen för utbildningen eller verksamheten. Bidraget får även användas dels för att öka personaltätheten i kommuner med vikande elevunderlag, dels för att motverka en minskning av personaltätheten i kommuner som ingått överenskommelse med staten genom Kommundelegationen, Bostadsdelegationen eller Statens bostadsnämnd. Skolverket fastställer bidragsram, betalar ut samt följer upp bidraget. Av verkets uppföljning av bidraget läsåret 2001/02 framgår att kommunerna har valt att tillskapa nya tjänster av olika slag i alla skolformer och i fritidshem. Bidraget har också i stor utsträckning använts till att höja personaltätheten även i de kommuner som genom förordningens särskilda bestämmelser undantas från kravet på ökad personaltäthet.

Enligt utskottets mening är det angeläget att öka personaltätheten i skola och fritidshem. Uppföljningsresultaten visar också att kommunerna gjort olika prioriteringar av hur bidraget skall användas, i enlighet med bestämmelserna att kommunen själv väljer vilka personalkategorier bidraget skall användas till. Utskottet menar att det är på lokal nivå som kunskapen finns om vilka personalförstärkningar som är strategiska för att nå en ökad måluppfyllelse. Genom de särskilda medlen ökar förutsättningarna för att höja skolans resultat i förhållande till mål uttryckta i läro- och kursplaner.

Med hänvisning till ovanstående anser utskottet att finansutskottet bör avstyrka motionsyrkandet.

Skolans finansiering samt valfrihet

Skrivelsen

I skrivelsen redovisar regeringen kostnader och prestationer för skolan. Det totala antalet elever i grundskolan har ökat under hela 1990-talet och uppgick under läsåret 2002/03 till drygt 1 miljon elever. Antalet grundskoleelever som gick i fristående skolor var ca 53 000, vilket är en ökning med nära 1 800 elever jämfört med föregående läsår. Det innebär att 5 % av alla grundskoleelever går i fristående skolor. Det är särskilt i landets tre storstäder med kranskommuner som friskolor finns. Den totala kostnaden för grundskolan år 2001 uppgick till 64,4 miljarder kronor, vilket är en ökning i fasta priser med 5 % jämfört med föregående läsår. År 2001 kostade en elev i kommunal grundskola 59 200 kr och en elev i fristående grundskola i genomsnitt 60 100 kr.

I gymnasieskolan ökade antalet elever läsåret 2002/03 med 3,7 % jämfört med föregående läsår och uppgick till ca 323 000 elever. Andelen elever som går i en annan kommuns gymnasieskola än den egna är 20,9 %. Drygt 25 000 elever går i fristående skola, vilket motsvarar 8 %. Föregående läsår var det ca 17 900 elever som gick i en friskola. Den totala kostnaden för gymnasieskolan år 2001 uppgick till 23,9 miljarder kronor, en ökning med drygt 4 % jämfört med föregående år. Kostnaden per elev i de kommunala gymnasieskolorna var 70 150 kr och motsvarande kostnad i friskolorna var 75 700 kr. Variationen i kostnad per elev mellan olika program är stor.

Motioner

Moderaterna förespråkar i motion 2002/03:Fi26 yrkande 2 att staten skall överta finansieringen av skolan via en nationell skolpeng som följer eleven till den skola han eller hon har valt. Skolpengen innebär att pengarna går direkt till varje skola som då kan höja kvaliteten i undervisningen. Ett skolpengssystem gör det möjligt för kommunmedborgarna att själva välja producent och leder därmed till ökad valfrihet och mångfald (yrkande 5). Folkpartiet menar likaså i motion 2002/03:Fi27 yrkande 8 att en nationell skolpeng måste införas och att den skall betalas ut till den skola som föräldrar och elever väljer. Att det finns alternativ höjer också kvaliteten i skolan, enligt Folkpartiet. Skolpengssystemet för dessutom ut det konkreta inflytandet över skolans vardag till de enskilda skolorna, rektorerna och lärarna. Med en nationell skolpeng kan likvärdigheten också garanteras. Elever som bäst behöver skolans stöd skulle garanteras detta då en fjärdedel av skolpengen skall reserveras för elever med behov av särskilt stöd, för elever med annat modersmål än svenska och för elever i utsatta områden.

Kristdemokraterna anser i motion 2002/03:Fi24 yrkande 5 att kommuninvånarna bör ges möjlighet att fritt välja utförare av individuella servicetjänster genom olika typer av modeller för eget val, inom t.ex. barnomsorg och skola. Centerpartiet anser i motion 2002/03:Fi25 yrkande 7 att staten inte skall re-

glera verksamheten så att möjligheten till alternativa driftsformer inom kommuner och landsting hämmas.

Utskottets bedömning

Motionsyrkanden om införandet av nationell skolpeng har avstyrkts av utskottet och avslagits av riksdagen vid ett flertal tillfällen såväl under föregående mandatperiod som under innevarande riksmöte. Utskottet har ingen annan uppfattning nu. En nationell skolpeng ger inte de grundläggande förutsättningarna för att kraven på en likvärdig skola av hög kvalitet för alla elever skall kunna uppfyllas. Resurser till skolans verksamhet skall enligt utskottet fördelas med utgångspunkt i de behov som enskilda elever, olika grupper av elever och skolor faktiskt har. Att schablonmässigt fördela skolpengen efter vissa kriterier är inte tillräckligt för den flexibilitet som är nödvändig för att skolan skall kunna bli likvärdig.

Enligt utskottets mening finns det redan en omfattande valfrihet inom skolväsendet. Vid val till grundskolan skall kommunen vid fördelning av elever på olika skolor så långt möjligt beakta föräldrarnas önskemål om att deras barn skall tas emot vid en viss skola. Detta gäller under förutsättning att inte andra elevers berättigade krav på placering i en skola nära hemmet åsidosätts eller betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. En kommun skall i sin grundskola även ta emot en elev för vars grundutbildning kommunen inte är skyldig att svara, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Föräldrarna kan också som alternativ till den kommunala skolan välja en fristående skola.

I fråga om gymnasieskolor gäller att det inte finns någon inskränkning i rätten att välja en fristående skola. Om en elev tas in till utbildning vid en fristående gymnasieskola är hemkommunen alltid skyldig att lämna bidrag om Skolverket förklarat skolan bidragsberättigad. Däremot är hemkommunen inte skyldig att betala interkommunal ersättning för en elev som vill genomgå en gymnasieutbildning i en annan kommuns skola, om hemkommunen kan erbjuda samma program eller nationellt fastställda inriktning och eleven inte på grund av sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den andra kommunen. När det gäller val mellan olika skolor som har samma program i hemkommunen finns det inga centrala bestämmelser. I övrigt kan nämnas att det finns ett stort antal riksrekryterande utbildningar. Gymnasiekommittén lämnar i sitt betänkande *Åtta vägar till kunskap – en ny struktur för gymnasieskolan* (SOU 2002:120) förslag om utökade möjligheter för elever att söka utbildning även utanför hemkommunen. Kommitténs betänkande är för närvarande på remiss.

När det gäller frågan om valfrihet inom barnomsorgen har utskottet nyligen behandlat frågan i betänkandet *Förskolan* (bet. 2002/03:UbU9). Utskottet framhöll då att det råder mångfald inom barnomsorgen i dag och pekade bl.a. på att den enskilda verksamheten ökat kraftigt under 1990-talet, bl.a. i form

av föräldrakooperativ och i bolagsform. I skollagen anges att det i kommunens ansvar att tillhandahålla verksamhet ligger att ta skälig hänsyn till vårdnadshavarens önskemål om verksamhetsform. Detta innebär att föräldrar skall ha en rimlig valmöjlighet mellan de verksamhetsformer som finns. Det kan noteras att Skollagskommittén i sitt betänkande *Skollag och likvärdighet* (SOU 2002:121) föreslår en utvidgning av kommunernas skyldighet att lämna bidrag till enskilda förskolor. Skollagskommitténs förslag är på remiss för närvarande.

Med hänvisning till ovanstående anser utskottet att finansutskottet bör avstyrka motionsyrkandena.

Finansieringsprinciper och statsbidrag

Skrivelsen

Regeringen redovisar att maxtaxan inom barnomsorgen har inneburit att avgifterna sänkts i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen och att de tidigare stora skillnaderna mellan kommunerna minskat kraftigt. Hänvisning görs till Skolverkets första uppföljning av maxtaxereformen som visar att antalet barn år 2002 ökade med ca 18 700 jämfört med föregående år. Ökningen utgjordes till största delen av barn med en föräldraledig förälder. Det ökade barnantalet har inte påverkat gruppstorlekarna i förskolan, och inte heller har den genomsnittliga personaltätheten förändrats jämfört med året innan. Den genomsnittliga närvarotiden sjönk med en veckotimme mellan år 1999 och år 2002. I stort sett beror hela minskningen på att barn till arbetslösa eller föräldralediga fått rätt till plats under minst 3 timmar per dag. Andra barn har samma närvarotider som tidigare. Även i fritidshemmen ökade barnantalet kraftigt, med ca 14 000 barn, efter maxtaxans införande. Enligt Skolverkets bedömning har maxtaxans lägre avgifter sannolikt bidragit till ökningen av antalet barn i fritidshem men inte till ökningen i förskolan.

Den totala kostnaden för barnomsorgen uppgick år 2001 till 40,9 miljarder kronor, en minskning med ca 3 % mot föregående år. Samtliga kommuner som infört maxtaxa har ansökt om och erhållit det särskilda statsbidraget för kvalitetssäkrande åtgärder. Bidraget för år 2002 uppgick till 500 miljoner kronor, och drygt 85 % av medlen är planerade att användas till att anställa mer personal, i första hand förskollärare.

Motioner

Kristdemokraterna påpekar i motion 2002/03:Fi24 yrkande 3 att staten styr över kommunernas viktigaste taxor för att finansiera verksamhet. Maxtaxan inom barnomsorgen är exempel på en verksamhet som inte är finansierad fullt ut av staten. Att staten detaljstyr kommunal verksamhet är dessutom en inskränkning av det kommunala självstyret. Enligt Kristdemokraterna finns det behov av att precisera, lagfästa och institutionalisera finansieringsprincipen. Även Centerpartiet tar upp finansieringsprincipen i motion 2002/03:Fi25 yrkande 4 och anser att den skall följas strikt. Enligt Centerpartiet är maxtaxe-reformen underfinansierad. I och med att taxan inte är indexerad kommer avgifterna på sikt få en allt mindre ekonomisk betydelse.

Kristdemokraterna har ytterligare invändningar mot specialdestinerade statsbidrag (yrkande 6). Partiet anser att de specialdestinerade statsbidragen till skolan borde ingå i det generella statsbidraget och att de lokala politikerna skall bestämma över medlens användning. Specialdestinerade bidrag ger dessutom i vissa fall negativa effekter och fördyrar verksamheten. Centerpartiet anser också i motion 2002/03:Fi25 yrkande 1 att statsbidragen inte skall specialdestineras utan ges som generella medel. Effekterna av de specialdestinerade statsbidragen, som maxtaxa och de s.k. Wärnerssonpengarna, blir, enligt Centerpartiets mening, att organisationer undantas från sådana effektiviseringar som är nödvändiga för att få kommunernas ekonomi i balans. Administrationen av bidragen är också resurskrävande och står inte i rimlig proportion till den summan de omsätter. De specialdestinerade medlen bidrar vidare till sektorns svårigheter att planera långsiktigt.

Utskottets bedömning

När det gäller maxtaxan gäller att kommunerna inom taxans ramar kan bedriva en egen avgiftspolitik. Det kan också konstateras, utifrån Skolverkets första uppföljning av reformen, att en majoritet av kommunerna har en sådan egen avgiftspolitik. Ett av syftena med maxtaxan var också att begränsa avgifternas koppling till barnens närvarotider, vilket har skett. Enligt utskottet är det positivt med den totalt lägre avgiftsnivån för barnfamiljer som maxtaxan medfört och den förbättrade ekonomiska levnadsstandard för barnfamiljerna detta har bidragit till. Reformen har också bidragit till en utjämning av avgifter mellan kommuner, och därmed en ökad likställighet mellan familjer som nyttjar verksamheten. Utskottet konstaterar också att Skolverket i sitt fortsatta uppföljnings- och utvärderingsarbete kommer att analysera kostnader och intäkter för verksamheten samt ytterligare belysa de samlade ekonomiska konsekvenserna för kommunerna med anledning av bl.a. maxtaxereformen.

Utskottet har tidigare under innevarande riksmöte behandlat motionsyrkanden om specialdestinerade statsbidrag, i betänkandet *Kvalitetsarbete och planering för skolan* (bet. 2002/03:UbU3). Utskottet har ingen annan uppfattning nu utan anser i likhet med tidigare att huvudregeln självfallet skall vara att ansvaret för verksamheterna är decentraliserat till kommunerna och att statens

stöd i huvudsak utgår genom det allmänna bidraget till kommunerna. Genom specialdestinerade bidrag ges dock en möjlighet att tillfälligt stödja kommunerna med angelägna insatser som man annars skulle ha haft svårt att klara. Balansen mellan det allmänna bidraget och de specialdestinerade bidragen måste dock upprätthållas. De specialdestinerade bidragen får inte heller användas så att det kommunala självstyret kan sättas i fråga. Självfallet är det viktigt att kommunerna förbereder mottagandet och användandet av de specialdestinerade bidragen väl och att man också har en sådan flexibel organisation att det är meningsfullt att ta emot ett sådant bidrag. Utskottet angav vidare att det utgick ifrån att regeringen i den fortsatta användningen av specialdestinerade bidrag tar intryck av de erfarenheter som vunnits på olika områden när det gäller planering och användning av specialdestinerade bidrag.

Med hänvisning till ovanstående anser utskottet att finansutskottet bör avstyrka motionsyrkandena.

Stockholm den 15 maj 2003

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Per Bill (m), Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp), Anna Ibrisagic (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Lennart Gustavsson (v) och Håkan Larsson (c).

Avvikande meningar

1. Allmän förskola

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Folkpartiet anser att det behövs tydliga mål för den allmänna förskolan. Den nya allmänna förskolan var tänkt som en pedagogiskt medveten verksamhet, som på ett mjukt sätt skulle vara skolförberedande. Inte minst de barn som annars inte går i förskolan skulle därigenom få möjlighet till pedagogiskt stöd några timmar om dagen året innan de börjar skolan. Tyvärr saknas tydliga pedagogiska mål för den allmänna förskolan, och den har i stället blivit ett sätt att sänka avgiften för dem som redan inom maxtaxans ram har barn i heldagsomsorg. I arbetet med måluppfyllelse bör förskollärarna ha huvudansvaret.

2. Personal i skolan

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Hela 20 % av lärarkraften är obehörig samtidigt som eleverna behöver välutbildade och motiverade lärare. Bristen på utbildade lärare är allvarlig och det krävs att både kommunerna och staten tar sitt ansvar för att åtgärda detta. Vi liberaler ställer oss bakom de extra personalsatsningar i skolan som riksdagen har beslutat om, men vi anser att medlen måste användas till att anställa utbildade lärare. Det skall också vara möjligt att använda medlen till att höja lärarnas löner. Dagens regler för medlen är absurda och måste förändras. Om en kommun anställer behöriga lärare, som ersättning för personer som saknar utbildning för att undervisa, har denna kommun inte rätt till de särskilda medlen.

3. Skolans finansiering samt valfrihet

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Per Bill (m) och Anna Ibrisagic (m).

Moderaterna menar att staten skall överta finansieringen av skolan via en nationell skolpeng som följer eleven till den skola han eller hon har valt. Ett skolpengssystem gör det möjligt för elever och föräldrar att själva välja producent och leder därmed till ökad valfrihet och mångfald. Kommunerna skall därefter vara en utbildningsanordnare bland andra, och kommunernas uppgift blir att svara för att kommunala skolor har den ledning som gör att de lever upp till de krav som elever och föräldrar ställer. De skolor som inte lever upp till kvalitetskraven kommer att få ett minskande antal elever och måste till slut lämna plats för andra skolor. Skolpengen innebär också att pengarna går direkt till varje skola och att skolorna därmed kan höja kvaliteten i undervisningen.

4. Skolans finansiering samt valfrihet

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Folkpartiet anser att valfriheten, konkurrensen och kvaliteten måste stärkas. En nationell skolpeng måste införas, och den skall betalas ut till den skola som föräldrar och elever väljer. Friskolor måste kunna etablera sig på samma villkor som kommunala skolor. Med alternativ höjs också kvaliteten i kommunala skolor. Skolpengssystemet för dessutom ut det konkreta inflytandet över skolans vardag till de enskilda skolorna, rektorerna och lärarna. Med en nationell skolpeng kan likvärdigheten också garanteras jämfört med i dag där kommuner prioriterar skolan mycket olika. Elever som bäst behöver skolans stöd skulle garanteras detta då enligt vår mening en fjärdedel av skolpengen skall reserveras för elever med behov av särskilt stöd, för elever med annat modersmål än svenska och för elever i utsatta områden.

5. Skolans finansiering samt valfrihet

av Inger Davidson (kd).

Kristdemokraterna menar att kommuninvånarna bör ges möjlighet att fritt välja utförare av individuella servicetjänster genom olika typer av modeller för eget val, t.ex. barnomsorg och skola. Modeller med eget val är det verktyg vi anser bäst klara av att skapa valfrihet, mångfald och hög kvalitet, och därmed ge trygghet till den som brukar tjänsten. Kommunen behöver inte vara enda utförare. Med tydliga kvalitetsmål, uppföljning och utvärdering kan alternativa driftsformer öka valfriheten inom skolan och tillföra ekonomisk och/eller ideell nytta.

6. Skolans finansiering samt valfrihet

av Håkan Larsson (c).

Målsättningen i kommunernas och landstingens arbete skall vara att uppnå bästa kvalitet till bästa pris för att få resurserna att räcka till alltfler. I det arbetet måste det även åvila huvudmännen att avgöra vilken driftsform som lämpar sig bäst för respektive sektor. Centerpartiet anser att statliga restriktioner och regelverk avseende den kommunala sektorn håller tillbaka nyföretagandet, tillväxten och kvinnornas roll på arbetsmarknaden. Konkurrens och mångfald av driftsformer i det kommunala utförandet skall inte undervärderas som utvecklings- och tillväxtfaktor på många områden. Staten skall inom det kommunala området inte reglera verksamheten så att möjligheten till alternativa driftsformer inom kommuner och landsting hämmas.

7. Finansieringsprinciper och statsbidrag

av Inger Davidson (kd) och Håkan Larsson (c).

Vi menar att detaljstyrningen av barnomsorgen via den statligt beslutade maxtaxan är en inskränkning av det kommunala självstyret. Maxtaxan är inte heller finansierad fullt ut av staten och har lett till större barngrupper och längre vistelsetid för barnen. Den av riksdag och regering antagna finansieringsprincipen innebär att statliga beslut som medför nya kostnader för kommuner och landsting skall finansieras av staten. Det innebär att ett statligt reformbeslut skall medföra en förändring av nivån på det generella statsbidraget. Maxtaxan är ett exempel på avsteg från denna princip. I och med att taxan inte är indexerad kommer avgifterna dessutom på sikt att få en allt mindre ekonomisk betydelse. Vi anser att finansieringsprincipen skall följas strikt.

Enligt vår mening skall också de specialdestinerade statsbidragen ingå i det generella statsbidraget. Statlig detaljstyrning missar också lokala behov och förutsättningar, vilket kan leda till misshushållning med gemensamma resurser. De lokala politikerna är bäst lämpade att bestämma hur resurserna till verksamheten skall användas. Specialdestinerade bidrag som bidraget till personalförstärkningar i skolan ger dessutom i vissa fall negativa effekter. Flera kommuner har blivit utan dessa resurser på grund av utformningen av reglerna för medlen. Administrationen av specialdestinerade bidrag är också resurskrävande och står inte i rimlig proportion till den summa de omsätter. Effekterna av specialdestinerade statsbidrag kan också bli att organisationer undantas från sådana effektiviseringar som är nödvändiga för att få kommunernas ekonomi i balans och bidrar till sektorns svårigheter att planera långsiktigt.